

NHL Stenden Hogeschool

B Bestuurskunde/Overheidsmanagement

Beperkte opleidingsbeoordeling

243A2022.02

Samenvatting

In december 2022 is de bestaande hbo-bacheloropleiding Bestuurskunde/Overheidsmanagement van NHL Stenden Hogeschool bezocht door een visitatiepanel van NQA. Het gaat hierbij om een vierjarig voltijdsprogramma dat in Leeuwarden wordt aangeboden. Het panel beoordeelt de opleiding in zijn geheel als **positief**. De opleiding is sterk verbonden met de regio, is ambitieus en gaat realistisch om met deze ambities. Het Design Based Education (DBE) concept wordt door de docenten zorgvuldig ingevoerd en gebeurt in goed overleg met studenten en het werkveld. De opleiding laat zien goed in control te zijn, zoals blijkt uit de tevredenheid onder studenten en de waardering van het werkveld.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De beoogde leerresultaten sluiten aan bij het landelijke opleidingsprofiel van de bacheloropleidingen Bestuurskundige/Overheidsmanagement. Het is waardevol dat de opleiding de landelijke competenties aanvullend heeft uitgewerkt in kennis, vaardigheden en houdingsaspecten. Dat geldt ook voor de focus op vitaal bestuur die weloverwogen wordt aangebracht. Het werkveld merkt op dat de opleiding actief de verbinding zoekt en er zijn goede mogelijkheden om deze verbinding verder uit te bouwen.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Het programma is doordacht opgezet en wordt goed vormgegeven. Het DBE-concept sluit aan op het beroepsprofiel van de bestuurskundige. Studenten werken in ateliers aan projecten, zodat de brede basiskennis wordt verdiept door te werken aan opdrachten die uit de beroepspraktijk komen. Dit DBE-concept is een sterk punt van de opleiding en is voor de studenten een uitdagende en activerende leeromgeving.

Het team van docenten is hecht en toont grote inzet bij het invoeren van het DBE-concept. Die inzet blijkt onder andere uit het onderzoeksteam Vitaal Bestuur dat op initiatief van de docenten is opgericht ten behoeve van het leren in ateliers en de docenten mogelijkheden biedt voor verdere professionalisering. De plannen voor het verder uitbouwen van dit onderzoeksteam kunnen ertoe leiden dat er een bestuurlijk ecosysteem gaat ontstaan dat het onderwijs inhoudelijk voedt en tegelijkertijd bijdraagt aan een vitaal bestuur voor de regio van Noord-Nederland.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Het systeem van toetsing is helder opgezet en het toetsen wordt goed uitgevoerd. Er is sprake van een goede balans tussen integrale groepsassessments en individuele kennisgerichte toetsen. Door het DBE-concept neemt de ontwikkelgerichte functie van het toetsen toe en wordt de feedback bij die bij de beoordelingen belangrijker. Het borgen van de toetskwaliteit is adequaat ingericht en de PDCA-cyclus verloopt goed. De examencommissie vervult haar taken goed en de toetscommissie ondersteunt de docenten bij het ontwikkelen van meer holistische integrale toetsen. Bij belangrijke onderwijseenheden, zoals de afstudeerstage en de minoren wordt bij het beoordelen het vierogenprincipe toegepast. Het advies hierbij is om het vierogenprincipe bij het beoordelen van afstudeeropdrachten nog strikter toe te passen, zodat het gesprek over eventuele verschillen tussen examinatoren goed gevoerd kan worden.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Uit de beoordeelde afstudeeronderzoeken en bestudeerde afstudeerdossiers blijkt dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd. De afstudeerfase beslaat het gehele vierde jaar waarin studenten een afstudeeronderzoek uitvoeren en een minor naar keuze volgen. Aan de hand van deze twee onderdelen tonen studenten aan dat zij de competenties op het eindniveau beheersen.

De opleiding sluit goed aan op het beroepenveld. Afgestudeerden ervaren dat zij goed voorbereid zijn op het beroepenveld en werkveldvertegenwoordigers zijn tevreden over de kwaliteiten van de afgestudeerde bestuurskundigen. De Thorbecke Academie en de opleiding hebben in het werkveld een goede reputatie opgebouwd. Dit is een solide basis voor het verder invoeren van het DBE-concept en het bijdragen aan een vitaal regionaal bestuur.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	6
Schets van de opleiding / Karakteristiek	8
Basisgegevens opleiding	8
Beoordeling NVAO-standaarden	10
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	11
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	13
Standaard 3 Toetsing	17
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	20
Eindoordeel over de opleiding	22
Aanbevelingen	23
Bijlagen	24
1. Bezoekprogramma	24
2. Bestudeerde documenten	25

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-bacheloropleiding Bestuurskunde/Overheidsmanagement van NHL Stenden Hogeschool. Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd is samengesteld door NQA, in opdracht van NHL Stenden Hogeschool en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs* van de NVAO (2018) en de *NQA Handleiding Opleidingsvisitaties Hoger Onderwijs 2022 Beperkte Opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 6 december 2022. Het visitatiepanel bestond uit:

Prof. dr. N.S. Groenendijk (voorzitter, domeindeskundige);

Drs. J.E.C.R. Sabee (domeindeskundige);

Drs. G.R. Kuperus (domeindeskundige);

S.J. Rensen (student-lid).

Ir. A.B.C. Hoitink, auditor van NQA, trad op als secretaris van het panel

De opleiding Bestuurskunde/Overheidsmanagement is ingedeeld in de visitatiegroep HBO Bestuurskunde groep 1. Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. De tussen Hobéon en NQA gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant, voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. De afstemming tussen de panels wordt verder geborgd door de ondersteuning van, zo veel mogelijk, dezelfde secretaris vanuit NQA en andere evaluatiebureaus en door de inzet van getrainde voorzitters.

Werkwijze panel en procesverloop

Voor de opleidingsbeoordeling heeft de opleiding een zelfevaluatie en bijlagen aangeboden. Voor de beoordeling van de gerealiseerde leerresultaten heeft het panel vijftien afstudeerdossiers van recent afgestudeerden bestudeerd. Deze dossiers zijn geselecteerd op basis van een groslijst van alumni van de afgelopen twee jaar. Bij de selectie is rekening gehouden met de variatie in studentwaardering.

Drie weken voorafgaand aan het visitatiebezoek heeft het vooroverleg en materiaalbestudering op de locatie van de opleiding plaatsgevonden en heeft het panel kennis gemaakt met de opleiding, de zogenaamde agenderende audit. In het overleg zijn de panelleden geïnstrueerd over de werkwijze van NQA en het NVAO-kader en zijn voorlopige bevindingen besproken. Zowel tijdens het vooroverleg als tijdens de visitatie zijn bevindingen voortdurend gedeeld. Tijdens het visitatiebezoek heeft het panel gesproken met diverse stakeholders van de opleiding, waaronder studenten, docenten (examinatoren) en vertegenwoordigers van het werkveld en is het ter inzage gelegde materiaal bestudeerd (zie bijlage 2). Aan het einde van de bezochtdag is de door het

panel verkregen informatie verwerkt tot een totaalbeeld en tot een voorlopig oordeel met argumentatie. Tijdens een afsluitende mondelinge terugkoppeling heeft de voorzitter van het panel het eindoordeel en belangrijke bevindingen meegedeeld aan de opleiding. Het ontwikkelgesprek vindt plaats op een later moment. Medewerkers en studenten van de opleiding zijn in de gelegenheid gesteld om het panel (via mail) te benaderen buiten de bezoekdag om (inloopspreekuur). Van deze gelegenheid is geen gebruik gemaakt.

Na het visitatiebezoek is een conceptrapportage opgesteld, dat is voorgelegd aan het panel. Met de input van de panelleden is een tweede concept opgesteld, dat ter controle op feitelijke onjuistheden is voorgelegd bij de opleiding. De panelleden hebben kennis genomen van de reactie van de opleiding en waar nodig zijn aanpassingen doorgevoerd. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie heeft het panel tot een weloverwogen oordeel kunnen komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, 20 april 2023

Panelvoorzitter

Prof. dr. N.S. Groenendijk

auditor

Ir. A.B.C. Hoitink

Schets van de opleiding / Karakteristiek

De bacheloropleiding Bestuurskunde/Overheidsmanagement leidt hbo-professionals op die breed inzetbaar zijn in het (semi)publieke domein. Afgestudeerden van deze opleiding werken bij organisaties en (semi)overheden in functies die de politiek en het bestuur verbinden met de burgers en de maatschappij. De NHL Stenden Hogeschool biedt deze opleiding al meer dan 35 jaar aan. In de afgelopen jaren heeft, volgens de Keuzegids hbo, de opleiding zich ontwikkeld tot een topopleiding. Het aantal studenten is sinds de vorige visitatie behoorlijk toegenomen van ruim 160 studenten in 2017 naar 250 studenten in 2021. In de jaren daarna is het aantal studenten gestabiliseerd.

Binnen de NHL Stenden Hogeschool behoort de opleiding tot de Thorbecke Academie. Deze academie biedt opleidingen aan die professionals opleiden voor de domeinen bestuur, recht en veiligheid. Naast deze opleiding zijn dit de opleidingen European Studies, Integrale Veiligheidskunde en HBO-Rechten. De opleidingen hebben binnen de academie een eigenstandige positie en elk een programma met een eigen opzet en structuur. De opleidingen werken daarbij zoveel mogelijk samen in de organisatie van het onderwijs. Zo is er binnen de academie een gezamenlijke examencommissie, toetscommissie, opleidingscommissie en medezeggenschapsraad. Qua onderzoek werken de opleidingen samen in het lectoraat Cybersafety van de academie. Verder werken ze samen met de lectoraten die behoren tot het hogeschoolbrede zwaartepunt Vital Regions.

Kenmerkend voor de opleiding is de focus op vitaal bestuur en het inrichten van een eigen onderzoeksteam Vitaal Bestuur. Door dit onderzoeksteam wil de opleiding zich stevig verbinden met het werkveld. Dat leidt tot opdrachten die docenten binnen het thema vitaal bestuur uitvoeren voor het werkveld in de regio. Docenten van de opleiding organiseren bijvoorbeeld thema-avonden op verzoek van gemeenteraden en organiseren inspiratiebijeenkomsten voor de praktijk. Daarnaast biedt de opleiding cursussen aan zoals inwerkprogramma's voor nieuwe medewerkers bij gemeenten. Opdrachten die meer op onderzoek zijn gericht, worden veelal door docenten en studenten samen uitgevoerd. Deze activiteiten sluiten aan op het onderwijsconcept Design Based Education (DBE) dat wordt ingevoerd. Het DBE-concept is in het eerste en tweede studiejaar ingevoerd en is in voorbereiding voor het derde en vierde jaar.

Basisgegevens opleiding

Naam opleiding in Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO)	B Bestuurskunde/Overheidsmanagement
ISAT-code CROHO	34464
Oriëntatie en niveau opleiding	Hbo
Niveau opleiding	Bachelor
Graad	Bachelor of Arts
Aantal studiepunten	240
Opleidingsvariant	Voltijd
Opleidingslocatie	Leeuwarden

Terugblik vorige visitatie

Tijdens de vorige visitatie heeft het panel op alle vier standaarden het oordeel goed gegeven. Aanvullend heeft het panel aanbevelingen gedaan ten aanzien van de onderwijsleeromgeving, toetsing en gerealiseerde leerresultaten. Wat de onderwijsleeromgeving betreft was het vorige panel van mening dat er in het programma continu aandacht moet zijn voor het ontwikkelen van de schrijfvaardigheden. Daarnaast moedigde het panel aan om de goede contacten met het werkveld meer te benutten en te versterken. Bij de toetsing gaf het panel de aanbeveling voor een betere balans tussen open en meerkeuzetoetsen in het eerste jaar. Het DBE-concept dat door de opleiding wordt ingevoerd komt aan deze aanbevelingen tegemoet. Ten aanzien van het afstudeeronderzoek gaf het panel aan om het gebruik van relevante literatuur meer te stimuleren. In dit visitatierapport gaat het panel bij de beoordeling van de standaarden in op deze aanbevelingen van de vorige visitatie.

Beoordeling NVAO-standaarden

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De beoogde leerresultaten sluiten aan bij het landelijke opleidingsprofiel van de opleidingen Bestuurskundige / Overheidsmanagement uit 2019. Het panel vindt het waardevol dat de opleiding de landelijke competenties aanvullend heeft uitgewerkt in kennis, vaardigheden en houdingsaspecten. De focus die de opleiding hierbij legt op vitaal bestuur en op het functioneren in organisaties en netwerken wordt door het panel onderschreven. Het panel is onder de indruk van de weloverwogen wijze waarop de opleiding deze focus aanbrengt. Het werkveld wordt hierbij goed betrokken en is enthousiast over de wijze waarop de opleiding verbinding zoekt met het werkveld. Het panel moedigt dit verbinden met het werkveld aan en adviseert om dit verder uit te bouwen.

Onderbouwing

Beroepsprofiel

Het beroepsprofiel van de opleiding wordt door het panel onderschreven. Een bestuurskundige werkt in het (semi)publieke domein en vervult daarbij allerlei rollen. Veelal zijn bestuurskundigen werkzaam bij gemeenten, provincies, non-profit instellingen, maatschappelijke organisaties of adviesbureaus. Bij deze organisaties opereren ze als beleidsmedewerker, projectmanager of als adviseur op het raakvlak van overheid en bedrijfsleven. Over het algemeen houden bestuurskundigen zich bezig met beleid en met maatschappelijke vraagstukken. Typerend hierbij is het veelzijdige, dynamische en complexe karakter van deze vraagstukken. Doordat deze vraagstukken elkaar steeds meer beïnvloeden, neemt de complexiteit en dynamiek bovendien steeds meer toe. Daarbij is de beroepspraktijk gewijzigd door de veranderende organisatie van de overheid. Onderdelen van het openbaar bestuur worden geprivatiseerd en taken en bevoegdheden van het rijk verschuiven naar de gemeentes. Ook de relatie tussen burgers en de overheid is aan veranderingen onderhevig. De burgers verwachten meer servicegerichtheid van de overheid. Tegelijkertijd is er sprake van verdere digitalisering van het publieke domein. Volgens de opleiding vragen deze ontwikkelingen van bestuurskundigen dat zij vraagstukken integraal kunnen benaderen en dat zij goed kunnen samenwerken met verschillende betrokkenen om tot oplossingen te komen die door alle betrokkenen gedragen worden. Vervolgens zal het uitvoeren van beleid en maatschappelijke vraagstukken in bestaande organisaties steeds meer ook plaats gaan vinden in tijdelijke netwerken en processen.

Opleidingsprofiel

Het panel ondersteunt de focus die de opleiding legt op vitaal bestuur. De opleiding geeft aan dat ze een bijdrage wil leveren aan het in stand houden van een gezond openbaar bestuur. Dat betekent dat de opleiding bestuurskundigen op wil leiden die bijdragen aan 'vitaal bestuur in en om het Huis van Thorbecke'. Van alumni wordt verwacht dat zij bij het werken aan vraagstukken en het vinden van oplossingen diegene zijn die de betrokken partijen met elkaar kunnen verbinden. De opleiding wil dit bereiken door een onderwijsgemeenschap te vormen die zich richt

op het creëren van publieke waarde. Het onderwijs vindt daarom bij voorkeur plaats in en voor de beroepspraktijk van het lokale en regionale bestuur. De studenten kunnen op deze manier tijdens hun opleiding direct ervaren wat de verschillende rollen van de overheid zijn en op deze manier zich ontwikkelen in de bestuurskunde en het overheidsmanagement.

Beoogde leerresultaten

Het panel onderschrijft de beoogde leerresultaten en stelt vast dat ze overeenkomen met het landelijke opleidingsprofiel dat in 2019 door het Landelijk Overleg Bestuurskunde Opleidingen (LOBO) is beschreven. In het landelijke opleidingsprofiel zijn de beoogde leerresultaten aan de hand van de volgende acht competenties uitgewerkt;

1. Publiek domein	De bachelor vindt zijn/haar weg in het publieke domein;
2. Maatschappelijke vraagstukken	De bachelor analyseert maatschappelijke vraagstukken vanuit verschillende invalshoeken;
3. Beleid	De bachelor levert een bijdrage aan de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van beleid;
4. Organisatie	De bachelor participeert in organisaties en samenwerkingsverbanden;
5. Moreel kompas	De bachelor hanteert een moreel kompas in een publieke omgeving;
6. Onderzoekend vermogen	De bachelor heeft onderzoekend vermogen;
7. Communicatie en samenwerking	De bachelor is sociaal communicatief vaardig en werkt effectief samen;
8. Zelfsturing	De bachelor is zelfsturend en geeft vorm aan zijn/haar professionele ontwikkeling.

Deze competenties zijn in het landelijke profiel gerelateerd aan de Dublin-descriptoren. Daarnaast zijn ze getoetst aan het 'Profiel wendbare heo professional' van de Vereniging van Hogescholen. Daardoor is het bachelorniveau van de opleiding geborgd. De competenties zijn landelijk uitgewerkt op drie niveaus (basic, intermediate en advanced) en bij elke competentie is een body of knowledge and skills (BoKS) aangegeven. Het panel vindt het positief dat de opleiding aanvullend de landelijke competenties en de BoKS ook zelf heeft uitgewerkt in kennis, vaardigheden en houdingsaspecten. Landelijk zijn de competenties en de BoKS voorgelegd aan de werkveldcommissies van de verschillende opleidingen zodat ook de inhoudelijke oriëntatie is geborgd.

Afstemmen met het beroepenveld

Het panel constateert dat de opleiding het werkveld actief betreft bij het ontwikkelen en uitvoeren van het programma. De werkveldadviesraad (WAC) komt minimaal twee keer per jaar bijeen. De WAC geeft advies over de inhoud van het onderwijs en heeft ook meegedacht over het uitwerken van de competenties. Verder denkt de WAC mee over het vormgeven van activiteiten binnen de Noordelijke Academie voor Openbaar Bestuur, dit is een samenwerkingsverband met de opleiding Bestuurskunde van de Rijksuniversiteit Groningen. Binnen het samenwerkingsverband verzorgen docenten trainingen en cursussen voor de praktijk. Binnen het onderzoeksteam Vitaal Bestuur voeren docenten en studenten opdrachten uit voor het beroepenveld in het openbaar bestuur. Door de contacten die ontstaan in dit samenwerkingsverband heeft de opleiding goed zicht op de actuele ontwikkelingen in het beroepenveld.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Het programma is doordacht opgezet en wordt goed vormgegeven. De inhoud van het programma is gerelateerd aan de competenties met de bijbehorende Body of Knowledge and Skills. Het panel vindt dat het DBE-concept goed past bij de ambitie om een onderwijsgemeenschap in te richten die nauw met het werkveld is verbonden. De projecten die in ateliers worden uitgevoerd en de kennisvakken versterken elkaar. Door de projecten in ateliers uit te voeren is er goed zicht op het leerproces van de studenten. Het panel vindt dit student gecentreerde onderwijs een sterk punt van de opleiding. Het panel merkt daarnaast op dat de bereikbaarheid van docenten aandacht verdient. De communicatie en begeleiding voldoet voor studenten die zonder problemen studeren. Als studenten problemen tegenkomen of vertragen kan de opleiding meer uitnodigend zijn in het begeleiden en ondersteunen van de studenten.

Het panel stelt vast dat de docenten samen een hecht team vormen. Het panel ervaart een grote inzet bij de docenten. Het is waardevol dat alle docenten bij het DBE-concept betrokken zijn en dat zij het initiatief nemen voor het onderzoeksteam Vitaal Bestuur. Dit onderzoeksteam sluit uitstekend aan op het DBE-concept en biedt docenten professionaliseringsmogelijkheden. Het panel moedigt het verder uitbouwen van het onderzoeksteam aan, zodat er een bestuurlijk ecosysteem ontstaat dat het onderwijs inhoudelijk voedt en tegelijk bijdraagt aan een vitaal bestuur voor de regio van Noord-Nederland.

Onderbouwing

Inhoud en vorm van het programma

Het panel stelt vast dat de inhoud van het programma aansluit bij de competenties en BoKS van het landelijke opleidingsprofiel. De opleiding gebruikt 'Het Huis van Thorbecke' voor de inhoudelijke indeling van het programma. Dit huis beschrijft de grondslag van de huidige indeling en taakafbakening van het openbaar bestuur in overheid, provincies en gemeenten. In het eerste jaar beginnen studenten met het fundament van dit huis (zie ook figuur 1). Ze maken kennis met de kaders en beginselen van het openbaar bestuur en richten zich op de beleidscyclus en het besluitvormingsproces. Vervolgens verkennen ze in het tweede semester de inrichting van 'Het Huis van Thorbecke' en maken ze kennis met de organisatie en processen van openbaar bestuur. In het tweede jaar maken de studenten een verdiepingsslag; ze kijken daarbij verder naar buiten, zoals naar Europees bestuur en beleid. Ze gaan daarnaast dieper in op het openbaar bestuur zelf, zoals het implementeren en evalueren van bestuur en overheidsmanagement. Ook gaan ze dieper in op hun persoonlijke en professionele ontwikkeling als bestuurskundige.

In het derde en vierde jaar zijn twee beroepsgerichte stages gepland. In het derde jaar is dit een praktijkstage waarin studenten een minder complexe onderzoeksopdracht uitvoeren voor een bestuurlijke organisatie. In het vierde jaar voeren ze zelfstandig een complex onderzoek uit voor

de afstudeerorganisatie. Aanvullend op de stages verdiepen studenten zich in een bepaald bestuurskundig thema door één van de opleidingsminoren te kiezen of een andere vrije minor. De opleiding biedt minoren aan over:

- de organisatie van processen binnen de overheid (Organisatieadvies),
- de participatiedemocratie (Politiek & Bestuur),
- maatschappelijke vraagstukken vanuit het perspectief van duurzame ontwikkeling (Sustainable Society),
- ontwikkelingen in het openbaar bestuur (Changing Government),
- het openbaar bestuur op Europees niveau (Multilevel Governance).

Voor studenten die overwegen door te studeren is er een pre-mastertraject dat toegang geeft tot twee masteropleidingen van de Rijksuniversiteit Groningen. De afstudeerfase beslaat het hele vierde jaar en wordt in standaard 4 verder toegelicht.

Jaar	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
1	9 EC Project Openbaar Bestuur	9 EC Project Beleid & Besluitvorming	9 EC Project Organisaties in het Publieke Domein	9 EC Project Uitdagingen in het Publieke Domein
	3 EC Inleiding Recht	3 EC Overheidsbeleid	3 EC Organisatiepsychologie	3 EC Communicatie & Participatie
	3 EC Onderzoek	3 EC Overheidsfinanciën	3 EC Statistiek & Data-analyse	3 EC Beleidsvelden
2	10 EC Project Politiek & Samenleving		10 EC Project Beleid & Uitvoering	
	5 EC Staatkunde	5 EC Staats & Bestuursrecht	5 EC Overheidsmanagement	5 EC Sturing & Beheersing
	5 EC Beleidsonderzoek	5 EC Samenleving & Beleid	5 EC Beleidsimplementatie	5 EC Professionele Ontwikkeling
3	30 EC Stage of Keuzeminor Sustainable Society		30 EC Stage of Keuzeminor Politiek & Bestuur	
4	30 EC Minor Changing Government of Sustainable Society of Afstudeerstage		30 EC Minor Multilevel Governance of Afstudeerstage	

Figuur 1: Opbouw van het programma op hoofdlijnen (ZER BK 2022)

Ateliers en kennismakken

Het panel vindt dat het programma mooi is opgebouwd aan de hand van ateliers en kennismakken zoals in figuur 1 is aangegeven. In de propedeuse werken studenten in elk blok aan een nieuw project. In het tweede jaar worden de projecten complexer en lopen ze over twee perioden van tien weken. In deze ateliers werken studenten aan beroepsproducten in een specifieke context uit het werkveld. Zo schrijven studenten bijvoorbeeld in periode 2 van jaar 1 een beleidsnota over een vraagstuk uit de lokale (gemeente)politiek. Ze voeren deze projecten in de ateliers uit waarbij ze ondersteund worden in de kennis, vaardigheden en houdingsaspecten als die zich aandienen tijdens het uitvoeren van de projecten.

Het panel vindt het terecht dat de opleiding naast de ateliers kennismakken aanbiedt. Het DBE-concept gaat namelijk uit van situationeel en contextrijk leren aan de hand van real-life vraagstukken uit het werkveld. De inhoud wordt daardoor deels bepaald door de vraagstukken

waaraan studenten werken. Om er zeker van te zijn dat studenten beschikken over voldoende basale kennis en vaardigheden om te kunnen functioneren in het openbaar bestuur worden daarom de kennisvakken aangeboden. Het panel viel op dat er in deze vakken nog weinig aandacht is voor datagedreven en waardegedreven sturen. Deze concepten worden in de beroepspraktijk steeds relevanter en sluiten aan bij thema's als de "digitalisering" van het publieke domein en de competentie "moreel kompas". Het panel adviseert om in de kennisvakken meer aandacht te schenken aan deze concepten.

Internationalisering

Het panel ondersteunt de realistische visie op internationaliseren. De opleiding leidt met name op voor het regionale beroepenveld en biedt tegelijkertijd meer dan voldoende mogelijkheden voor een aanvullende internationale oriëntatie. Voor de regio wil de opleiding wereldwijze studenten opleiden. In jaar twee zijn de kennisvakken ook gericht op internationalisering en wordt er een driedaagse Europa-reis georganiseerd. Interculturele vaardigheden maken hier vooral onderdeel uit van de professionele ontwikkeling. In jaar drie kunnen studenten de minor invullen met het Grand Tourprogramma van NHL Stenden waarbij ze naar een of meerdere internationale partners van de hogeschool gaan. Ze kunnen daarnaast kiezen voor een exchange programma. De opleiding heeft hiervoor afspraken met meerdere partneruniversiteiten gemaakt. Bovendien biedt de opleiding de minor Sustainable society in het Engels aan, waardoor er een internationale classroom wordt aangeboden.

Design Based Education

Het panel vindt het DBE-concept passend voor het opleiden van bestuurskundigen. Het panel is het met de opleiding eens om het ontwerpgericht ontwikkelen en onderzoeken als concept te benaderen in plaats van als een extra competentie. Het concept sluit bovendien goed aan bij de focus op vitaal bestuur. Uit de gevoerde gesprekken blijkt dat studenten, docenten en opdrachtgevers positief zijn over het DBE-concept. De studenten zijn positief omdat ze werken aan actuele vraagstukken die door deze aanpak leiden tot bruikbare beroepsproducten voor het werkveld. De docenten merken op dat het ontwerpen, onderzoeken en leren meer met elkaar verweven is. Docenten ervaren dat door het leren in ateliers zij de voortgang van de studenten beter kunnen monitoren en bijsturen. Het panel heeft de indruk dat studenten meer van de projecten leren en dat zij beter reflecteren op wat ze tijdens de projecten hebben geleerd. DBE heeft daarnaast het effect dat de beroepspraktijk actief wordt benaderd voor projectopdrachten. Opdrachtgevers geven aan dat de opzet met ateliers er voor zorgt dat de opleiding voldoende rekening kan houden met hun specifieke wensen en verwachtingen. Deze ervaringen samen geven aan dat het DBE-concept past in de gewenste ontwikkeling van een praktijkgerichte onderwijsgemeenschap voor het bestuurlijke werkveld van Noord-Nederland.

Begeleiding van studenten

De studenten worden inhoudelijk en in hun studievoortgang begeleid. De inhoudelijke begeleiding vindt met name plaats tijdens het uitvoeren van projecten in de ateliers. De studieloopbaanbegeleider (SLB-er) begeleidt de studenten in hun persoonlijke en professionele ontwikkeling. De studenten zijn tevreden over de SLB-begeleiding en geven aan dat de SLB-ers toegankelijk en benaderbaar zijn. Een SLB-er wordt bij de start van het programma aan een klas met studenten gekoppeld en houdt in elke periode een startbijeenkomst met de studenten. Naast deze klassikale bijeenkomsten voert de SLB-er regelmatig individuele gesprekken met studenten om de studievoortgang te bespreken. Indien nodig verwijst de SLB-er studenten door naar een

decaan voor professionele hulp en begeleiding. In principe blijft de SLB-er de studenten gedurende de gehele opleiding begeleiden, indien nodig vindt er aan het einde van een studiejaar een overdracht plaats.

De studenten zijn over de inhoudelijke begeleiding ook tevreden, alhoewel de bereikbaarheid van de docenten een aandachtspunt is, als er iets mis gaat of niet helemaal verloopt zoals het hoort. Het is voor studenten dan niet altijd duidelijk wie van de docenten het aanspreekpunt is voor met name inhoudelijke problemen of vragen. Het is van belang om aan studenten duidelijkheid te bieden over welke begeleiding ze dan kunnen verwachten en bij wie ze dan met bepaalde vragen terecht kunnen. Bij studenten hebben dan de behoefte van een centraal punt waar ze dan terecht kunnen.

Docenten

Het team van de opleiding bestaat uit in totaal vijftien docenten met een totale formatie van ongeveer 12 FTE. De diverse expertisegebieden zoals Bestuurskunde, Rechten, Sociologie en Organisatiekunde zijn in het team aanwezig. Het merendeel van de docenten heeft bestuurlijke ervaring of heeft als consultant gewerkt. Een aantal docenten verzorgt trainingen binnen het samenwerkingsverband Noordelijke Academie voor Openbaar Bestuur aan bestuurders bij lokale overheden. Daarnaast krijgen twee docenten tijd en ruimte om het onderzoeksteam Vitaal Bestuur verder uit te bouwen. Het panel ziet dat het team beschikt over een goed ontwikkeld en uitgebreid netwerk in het werkveld. Typerend voor het DBE-concept is dat docenten beseffen dat zij naast het begeleiden en lesgeven ook meer bezig zijn met het managen van de projecten die voor opdrachtgevers in het werkveld samen met studenten worden uitgevoerd.

Het panel vindt dat er voor de docenten ruim voldoende professionaliseringsmogelijkheden zijn. In elke periode wordt een teamdag gehouden, die veelal wordt ingevuld door de curriculumcommissie van de opleiding. Alle docenten zijn mastergeschoold en één docent is bezig met een masteropleiding. De docenten die al langer in dienst zijn, beschikken over de basiskwalificatie didactische bekwaamheden en over de Basiskwalificatie Examinering. Door de relatief sterke mobiliteit in het beroepenveld komt het regelmatig voor dat docenten vertrekken en worden vervangen door nieuwe collega's. Het panel merkt op dat nieuwe collega's goed worden opgevangen en dat zij zich snel thuis voelen in het docententeam. Indien nodig of wenselijk biedt de professionaliseringsafdeling MyAcademy allerlei trainingen aan op het gebied onderwijs, toetsing en ICT. In de afgelopen jaren hadden deze trainingen met name betrekking op het uitvoeren en begeleiden van DBE-onderwijs en van ontwerpgericht onderzoek.

Voorzieningen

Noemenswaardig voor het onderwijs zijn de ateliers waarover de opleiding kan beschikken. Naast een Thorbecke atelier in Leeuwarden kan de opleiding gebruik maken van een extern atelier in Assen, dat ook door de andere opleidingen van de academie wordt gebruikt. Dit tweede atelier is in ontwikkeling en heeft tot doel om de samenwerking met overheden uit die regio van Assen te stimuleren. Inmiddels zijn er in dit atelier al een aantal opdrachten voor de gemeente Assen uitgevoerd. Daarnaast kunnen projecten uitgevoerd worden in gezamenlijke ateliers die de academie overstijgen zoals het atelier Future Design of Sociaal Domein. Tot slot merkt het panel op dat de studievereniging Trias Politica ook een waardevolle voorziening is. De opleiding werkt goed samen met deze actieve studievereniging die diverse evenementen en extra curriculaire activiteiten organiseert.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Het systeem van toetsing is helder opgezet en het toetsen wordt goed uitgevoerd. Het panel stelt vast dat er een goede balans is tussen integrale groepsassessments en individuele kennisgerichte toetsen. Het panel merkt op dat door het DBE-concept de ontwikkelgerichtheid van het toetsen toeneemt waarbij de feedback bij de beoordelingen belangrijker wordt. Het borgen van de toetskwaliteit is adequaat ingericht en de PDCA-cyclus verloopt goed. De examencommissie vervult haar taken goed en de toetscommissie ondersteunt de docenten bij het ontwikkelen van meer holistische integrale toetsen. Het panel stelt naar tevredenheid vast dat het vierogenprincipe bij het beoordelen van belangrijke onderwijseenheden wordt toegepast. Het panel adviseert om bij het beoordelen van de afstudeeropdracht dit principe strikt toe te passen, zodat verschillen tussen examinatoren bij de uiteindelijke beoordeling duidelijk naar voren komen en zodat een goed gesprek hierover kan worden gevoerd ten behoeve van nauwkeurige beoordelingen.

Onderbouwing

Visie op toetsing

Het panel onderschrijft de visie op toetsing en ziet dat deze visie door het DBE-concept aan het verschuiven is. Dit concept gaat meer uit van het leren aan de hand van opgedane ervaringen. Het toetsen krijgt in dit concept meer de functie van aanzetten tot (verder) leren dan de functie van het aantonen van opgedane kennis en bekwaamheden. Het concept gaat uit van meerdere kortere leerbogen die telkens door formatieve toetsen worden afgesloten. De nadruk ligt daarbij op de feedbackfunctie van de beoordelingen. De grote overkoepelende hoofdboog die leidt naar de uiteindelijke leeruitkomst wordt met een summatieve toets afgesloten. Feedback is ook bij deze afsluitende toets van belang om studenten te stimuleren in hun leerproces.

Het toetsprogramma

Het toetsprogramma geeft een duidelijk en compleet overzicht van alle summatieve toetsen. Per onderwijseenheid zijn de toetsvorm, de toetsduur, de beoordelingsschaal, de slagingsnorm, de wegingsfactoren en de examiner(en) aangegeven. De projecten in het eerste en tweede jaar waaraan in groepen wordt gewerkt, leiden tot beroepsproducten die groepsgewijs worden beoordeeld. Vaak gebeurt dit in combinatie met een portfoliobeoordeling of een assessment. De kennisvakken worden veelal individueel en schriftelijk summatief getoetst. De toetsen in het derde en vierde jaar betreffen de stage, de afstudeerscriptie en de diverse minoren die uit verschillende onderwijseenheden bestaan.

Toetsen

Het panel is van mening dat de toetsing degelijk is ingericht. De toetsen zijn valide en betrouwbaar en de informatievoorziening over de toetsing en beoordelingen is transparant. Er is een goede balans aangebracht tussen de verschillende toetsvormen. Het DBE-concept leidt tot meer assessments en het aantal toetsen is verminderd. Het panel ziet voldoende variatie bij de

kennistoetsen. Naast meerkeuzevragen zijn er casustoetsen, open vragen en open boek tentamens. Het aantal toetsen met meerkeuzevragen is teruggebracht en er wordt meer aan de hand van open vragen getoetst. De projecten worden meer integraal getoetst waarbij onder andere taalvaardigheden en onderzoeksvaardigheden worden meegenomen. Voor deze toetsen worden beoordelingsformulieren gebruikt die vooraf bij de studenten bekend zijn. Het panel herkent het DBE-concept in de beoordelingsformulieren. Zo is er voor het project Beleid en Uitvoering uit jaar twee zowel een beoordelingsformulier voor een onderzoeksrapport als voor een beroepsproduct gemaakt.

Het toetsen van het afstudeeronderzoek

Het afstudeeronderzoek wordt beoordeeld door de afstudeerbegeleider en een tweede beoordelaar/examinator. Alleen docenten met voldoende onderzoeksexpertise zijn als examinator aangewezen. Beide examinatoren beoordelen het plan van aanpak van het afstudeeronderzoek en de afstudeerscriptie. Het panel heeft vijftien afstudeerdossiers ingezien en merkt op dat de oordelen van de twee examinatoren veelal erg dicht bij elkaar liggen. De panelleden hebben alle afstudeerscripties met een voldoende beoordeeld. Bij drie van deze vijftien scripties komt het panel tot een oordeel dat hoger of lager ligt dan het gegeven oordeel. De afwijkingen zijn op zich acceptabel maar het beoordelen zou wat het panel betreft nauwkeuriger kunnen. Het panel heeft daarom het beoordelen van de afstudeerscripties specifiek met de opleiding besproken. De opleiding geeft aan dat alle afstudeerscripties door duo's van twee examinatoren worden beoordeeld. In totaal zijn zes examinatoren aangewezen voor het beoordelen van de afstudeerscripties. Deze examinatoren stemmen regelmatig onderling af. Het panel is positief over deze werkwijze en adviseert hierbij dat de duo's het vierogenprincipe volledig toepassen, waarbij de examinatoren eerst afzonderlijk van elkaar de beoordelingsformulieren volledig om ze daarna te vergelijken en de verschillen te bespreken. Eventuele verschillen in beoordelingen worden daardoor beter zichtbaar en bieden examinatoren de gelegenheid hierover het gesprek te voeren.

Borging kwaliteit toetsing en beoordeling

De opleiding heeft de toetsing adequaat geborgd door deze te organiseren volgens de toetspiramide voor eigentijds toetsen en beoordelen. De examencommissie is ingesteld voor alle opleidingen van de Thorbecke Academie en is verantwoordelijk voor de borging van de toetskwaliteit. De examencommissie geeft advies aan de curriculumcommissie over het toetsprogramma en stelt jaarlijks de lijst met examinatoren vast. De Basiskwalificatie Examinering is voorwaardelijk voor het aanwijzen van examinatoren. Daarnaast beoordeelt de examencommissie bijzondere trajecten zodat is geborgd dat alle beoogde kwalificaties worden behaald.

Naast de examencommissie beschikt de opleiding over een toetscommissie die is gericht op het verbeteren van de toetskwaliteit door docenten te ondersteunen bij het ontwikkelen, uitvoeren en evalueren van de toetsen. De toetscommissie werkt met een jaarplan waarbij steekproeven worden genomen. Voor het beoordelen van de kwaliteit maakt de commissie gebruik van een toetsevaluatieformulier. De toetsen worden op deze wijze beoordeeld op de validiteit, betrouwbaarheid, transparantie en efficiëntie. Het panel stelt vast dat over het algemeen aan deze kwaliteitseisen wordt voldaan. De toetsen zijn valide omdat in modulewijzers en de onderwijscatalogus aangegeven is op welke wijze beoogde leerresultaten worden getoetst. De toetsen zijn betrouwbaar omdat bij het ontwikkelen van de toetsen het vierogenprincipe wordt

toegepast. Daarnaast worden toetsresultaten steekproefsgewijs geëvalueerd. Bij assessments en beoordelingen van belangrijke en relatief grote onderwijseenheden zijn altijd twee beoordelaars betrokken. De beoordelingsformulieren die het panel heeft ingezien zijn duidelijk en overzichtelijk. De studenten geven ook aan dat ze tevreden zijn over de informatieverstrekking vooraf en over de beoordelingen achteraf, wat aangeeft dat het toetsen voldoende transparant wordt uitgevoerd.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Uit de beoordeelde afstudeeronderzoeken en bestudeerde afstudeerdossiers blijkt dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd. De afstudeerfase beslaat het gehele vierde jaar waarin studenten een afstudeeronderzoek uitvoeren en een minor volgen. Aan de hand van deze twee onderdelen tonen studenten aan dat zij de competenties op het eindniveau beheersen. De opleiding sluit goed aan op het beroepenveld. Afgestudeerden ervaren dat zij goed voorbereid zijn op het beroepenveld en werkveldvertegenwoordigers zijn tevreden over de kwaliteiten van de afgestudeerde bestuurskundigen. Het panel merkt op dat de Thorbecke Academie en de opleiding in het werkveld een goede reputatie hebben opgebouwd. Volgens het panel is dit een solide basis voor het verder invoeren van het DBE-concept en de focus op Vitaal Bestuur. Het panel verwacht dat de opleiding daardoor in de komende periode een waardevolle bijdrage gaat leveren aan een vitaal lokaal en regionaal bestuur.

Onderbouwing

De afstudeerfase

De afstudeerfase betreft het gehele vierde jaar en bestaat uit de gekozen minor en de afstudeerstage, waarin studenten zelfstandig een praktijkonderzoek uitvoeren. In de afstudeerfase tonen studenten individueel aan dat zij alle competenties tot op het eindniveau beheersen. De competenties van de afstudeerfase die door het panel is beoordeeld behoren bij het vorige landelijke opleidingsprofiel. De competentie Moreel Kompas behoorde nog niet tot dit profiel.

Aan het begin van de afstudeerfase vullen studenten een matrix in waarin ze aangeven welke beroepsproducten of eindwerken ze gaan maken en welke competenties ze daarmee aantonen. Het is aan de studenten om te bepalen welke competenties ze aantonen via het afstudeeronderzoek. In het algemeen adviseert de opleiding om vier à vijf van de zeven competenties met het afstudeeronderzoek aan te tonen. De overige competenties tonen ze aan met behulp van beroepsproducten van de gekozen minor. De competentie Zelfsturing tonen studenten aan door een reflectieverslag over de afstudeerfase te schrijven. Bij de uiteindelijke beoordeling van de totale afstudeerfase wordt het afstudeerdossier beoordeeld en vindt er een afsluitend criteriumgericht interview plaats.

Producten van de afstudeerfase

Het panel stelt aan de hand van de beoordeelde afstudeeronderzoeken en de bestudeerde afstudeerdossiers vast dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd. Het panel heeft vijftien afstudeeronderzoeken met bijbehorende beoordelingen bestudeerd. Daarnaast zijn de reflectieverslagen en overige beroepsproducten uit het afstudeerdossier ingezien. Het panel merkt op dat studenten een brede set van competenties afdekken aan de hand van het

afstudeeronderzoek en de beroepsproducten uit de minor. Het panel adviseert om meer te sturen in de wijze waarop competenties worden aangetoond. De regie ligt nu bij de studenten en kan wat het panel betreft meer bij de opleiding liggen. Het panel ondersteunt de ideeën die de opleiding heeft voor het inhoudelijk structureren van de afstudeerfase. Het reflectieverslag zou dan meer een verbindend onderdeel kunnen zijn. Het panel merkt namelijk op dat deze reflectieverslagen op dit moment vooral een verantwoording geven van de aan te tonen competenties, terwijl docenten met name aan de hand van de afstudeerscriptie en de beroepsproducten nagaan of alle competenties zijn aangetoond. De daadwerkelijke reflectie op de competenties in relatie tot het professioneel handelen in de beroepscontext zou dan meer tot stand kunnen komen in deze reflectieverslagen.

De beoordeelde afstudeeropdrachten gaan over actuele onderwerpen die passend zijn voor de bestuurskunde en overheidsmanagement. De onderwerpen zijn divers; studenten doen onderzoek naar de inclusieve burgerparticipatie in de provincie Friesland, onderzoek naar hoe de jeugdhulp het beste door gemeentes kan worden ingericht, welke ondersteuningsbehoefte er is bij mantelzorgers in de gemeente Heerenveen of doen onderzoek naar in hoeverre bedrijven op koers liggen om de klimaatdoelen te halen. Het panel ziet aan de van de beoordeelde afstudeeropdrachten dat de opleiding in transitie is en verwacht dat het onderzoek als het DBE-concept verder is doorgevoerd een meer ontwerpgerichte en integrale benadering zal krijgen. Het panel ondersteunt de bevindingen van het lectoraat Onderzoek die afstudeerscripties heeft onderzocht en ruimte ziet voor verbetering bij met name de verwerking van de theorie en het verantwoorden van de aanpak. Het panel moedigt daarom de aanpassing van het afstudeerproces aan, waarmee de opleiding is begonnen en waarin het nieuwe competentieprofiel en het ontwerpgerichte onderzoek een plek gaan krijgen.

Functioneren afgestudeerden

De opleiding sluit goed aan op het beroepenveld. Net afgestudeerde studenten geven aan dat ze zich allround opgeleid voelen. Ze ervaren dat ze over de theoretische basis en vaardigheden beschikken om als bestuurskundige aan de slag te gaan. Ze merken dat ze hebben geleerd om vraagstukken en opdrachten gestructureerd aan te pakken en dat zij voldoende in staat zijn om zich zowel schriftelijk als mondeling uit te drukken.

Het werkveld is ook positief over de afgestudeerden. Uit de gevoerde gesprekken en uit de resultaten van de alumni vragenlijsten blijkt dat afgestudeerden goed functioneren in de beroepspraktijk. De opleiding heeft bij werkgevers een goede naam opgebouwd en er is sprake van een nuttige samenwerking tussen werkveld en opleiding. Een goed voorbeeld hiervan is het meerjarige project over de participatiedemocratie als aanvulling op de representatieve democratie. Werkveldvertegenwoordigers hebben dit project als leerzaam en nuttig ervaren en geven aan dat het project aansluit op de focus van Vitaal Bestuur. Een ander voorbeeld is de Thorbecke scriptieprijs die in samenwerking met het werkveld in het leven is geroepen. Aan deze prijs is niet alleen een geldbedrag verbonden, de winnaar van deze prijs kan als trainee werkervaring opdoen bij meerdere werkgevers. Het werkveld heeft ook positieve verwachtingen van het DBE-concept. Ze zien dat docenten meer de praktijk in gaan om na te gaan wat er in de beroepspraktijk speelt. De opleiding betreft het regionale bestuur meer bij het opleiden. Het panel is aangenaam verrast over deze reacties van werkgevers en ziet hierin de focus op vitaal bestuur terug. Aangezien het DBE-concept de komende jaren verder wordt ingevoerd, zal deze focus een waardevolle bijdrage gaan leveren aan een vitale bestuurlijke regio van de hogeschool.

Eindoordeel over de opleiding

	B Bestuurskunde/Overheidsmanagement (voltijdse variant)
<i>Standaard 1 Beoogde leerresultaten</i>	Voldoet
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Voldoet
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Voldoet
<i>Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten</i>	Voldoet

De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO. Op basis hiervan beoordeelt het visitatiepanel de kwaliteit van de voltijdse variant van de bestaande hbo-bacheloropleiding Bestuurskunde/Overheidsmanagement van NHL Stenden Hogeschool als **positief**.

Aanbevelingen

Het panel heeft aanvullend op de aanmoedigingen en adviezen die in het rapport zijn aangegeven geen aanbevelingen voor de opleiding.

Bijlagen

1. Bezoekprogramma

Tijdstip	Thema	Deelnemers
10.15-10.30 uur	Ontvangst panel	Directeur Thorbecke Academie, Interim Teamleider Bestuurskunde-Overheidsmanagement.
10.30-11.15 uur	Gesprek docenten en examinatoren	Docent, Onderzoeker Cybersafety, Docent, Studietoelichting, Docent, Studietoelichting, Docent, lid Curriculumcommissie, Docent, Onderzoeker Vitaal Bestuur, lid Curriculumcommissie, Docent, Onderzoeker Vitaal Bestuur, Docent.
11.30-12.15 uur	Gesprek studenten	Student jaar 1, Student jaar 2 (2x), Student jaar 3 (2x), Student jaar 4.
13.00-13.40 uur	Gesprek borging	Voorzitter Examencommissie Thorbecke Academie, Afstudeercoördinator, lid Curriculumcommissie, Docent, lid Examencommissie, Stagecoördinator, Docent, lid Opleidingscommissie, Student, lid Opleidingscommissie,
13.55-14.40 uur	Gesprek werkveld/ alumni	Partner en eigenaar rieken & Oomen, Burgemeester Waadhoeke, Senior Public Affairs Advisor, Northern Netherlands SNN, Burgemeester Gemeente Heerenveen, Strategisch adviseur gemeente Assen, Griffier Gemeenteraad Heerenveen, Adviseur QHSE bij Arriva Nederland.
15.40-16.10 uur	Gesprek opleidingsmanagement	Directeur Thorbecke Academie, Interim Teamleider Bestuurskunde-Overheidsmanagement.
16.10-16.55 uur	Beoordelingsoverleg panel	
16.55-17.15 uur	Terugkoppeling	Opleidingsmanagement en belangstellenden

2. Bestudeerde documenten

Zelfevaluatie-rapport Bestuurskunde-Overheidsmanagement,
Opleidingsprofiel HBO Bestuurskunde Overheidsmanagement,
Competentieset en indicatoren 2021–2022,
Body of Knowledge 2021-2022,
Body of Skills 2021-2022,
Competentiematrix 2021-2022,
BOK-matrix 2021-2022,
BOS matrix 2021-2022,
Coursedocument BSK 2021-2022,
Competentieset 2022-2023 (jaar 1 en 2),
Matrices 2022-2023 (jaar 3 en 4),
Matrix 2022- 2023 (jaar 1 en jaar 2),
Inhoud leerdoelen 2021-2022,
Studentenstatuut Bestuurskunde Bachelor 2022 – 2023,
OER bachelor Bestuurskunde 2022-2023,
OER bachelor Bestuurskunde bijlagen,
Leerplanschema Regulier onderwijs 2022 – 2023,
Overzicht van het ingezette personeel,
Stagehandleiding 2021-2022,
Onderwijscatalogus jaar 1 t/m 4 2021-2022,
Jaarverslag examencommissie 2020-2021,
Handleiding afstudeerjaar 2021-2022.